

blik op 2017

Diestsesteenweg 49
3010 KesseHo

016 22 63 88
info@moderator.be
www.moderator.be

facebook: moderatorforumvoor
herstelrechtenbemiddeling
twitter: @moderatorvzw
instagram: moderatorvzw

Beste lezer,

Op het moment dat de eerste lentezon stilaan warmer wordt en april in het verschieft komt, is het traditiegetrouw tijd voor het jaarverslag. Ook dit jaar blikken we graag op ons werkingsjaar terug. Sinds enkele jaren doen we dit aan de hand van onze jaarverslagkrant. Verschillende thema's en terreinen waarop we samen met onze samenwerkingspartners actief waren, worden aan de hand van korte artikels onder de aandacht gebracht. Soms hanteren we zelf de pen, soms is het een partner die zijn licht laat schijnen. Dit jaar voegen we een nieuwigheid toe, onze jaarposter, die u bij dit krantje vindt. Op deze poster proberen we visueel cijfers, inhoud en visie aan elkaar te koppelen, zodat u in 1 oogopslag weer mee bent met Moderator!

We hopen dat u het ook dit jaar weer boeiend om lezen vindt. Reacties zijn steeds welkom op info@moderator.be

INTRO

Starten, doen we met een terugblik op de 'Terzake Docu'-reportage 'Oog in oog', die begin 2018 werd uitgezonden.

In het kader van een slachtofferdader bemiddeling gingen Ivan - veroordeeld voor moord - en Annemie - zus van het slachtoffer - met elkaar in gesprek. Leven en dood, wraak en vergeving, verbittering en herstel passeerden de revue.

Eerst lees je een opiniestuk van professor Ivo Aertsen, naar aanleiding van het verschijnen van de documentaire. Hierin poneert hij een duidelijke oproep naar media en maatschappij: Wat voor een samenleving willen we? Oog in oog, of oog om oog!

Vervolgens blikt ook Annemie terug op haar medewerking aan de documentaire. Ondanks de soms erg pijnlijke reacties van buitenstaanders, blijft ze moed en enthousiasme halen uit het vertellen van haar verhaal!

Oog in oog, of oog om oog:

Welke richting willen we als samenleving uit?

Ivo AERTSEN – KU Leuven

De documentaire "Oog in oog" biedt een indringend, realistisch en genuanceerd beeld van wat 'herstelbemiddeling' betekent. Aan de hand van één casus wordt duidelijk gemaakt wat de mogelijkheden van deze nieuwe benadering zijn, maar ook waar de grenzen liggen.

Twee zussen krijgen het aanbod om in gesprek te gaan met de moordenaar van hun broer. Ze vechten elk op hun manier met wat gebeurd is. Ze delen gevoelens van woede, verdriet, onrecht en onmacht. Het assisenproces zorgt eerst voor zekerheid en erkenning, maar het loopt anders uit: voor de ene zus worden alle antwoorden geleverd ('Er valt niets uit te leggen'), de andere zus heeft meer vragen na het proces dan ervoor.

Op de brief vanuit de gevangenis reageren beide zussen heel verschillend: de ene begrijpt niet hoe je als dader daartoe het lef kunt hebben, de andere weet niet wat ermee te doen. Vol van emoties getuigt de eerste zus dat niets hersteld kan worden, dat je van haar geen begrip mag verwachten. Ze gelooft niet in oprechte spijt en vreest dat de dader handelt uit eigenbelang, dat het past in zijn strategie om vlugger uit de gevangenis te geraken. De andere zus gaat wel in op het verzoek. Ze wil de feiten beter begrijpen, hoe het zover is kunnen komen, of hij echt beseft wat hij gedaan heeft, of hij zijn verantwoordelijkheid wil opnemen.

"Een sorry kan gemeend zijn. Door dat gesprek kreeg ik mijn broer voor een stuk terug."

Het gesprek is zwaar, maar biedt de zus een heel ander beeld, een nieuw perspectief. Wat tijdens het assisenproces niet gezegd kon worden ('alles was voorgedrukt'), krijgt nu wel een plaats. Er verschijnt een ander verhaal, een ander soort 'dader'. 'Sorry zeggen in persoon' lukte niet tijdens het assisenproces, er was geen ruimte voor. Jaren later biedt bemiddeling die veilige ruimte wel: een plaats waar dingen anders benoemd kunnen worden, 'uit het hart kunnen komen', waar spijt oprecht betuigd kan worden. De

harde confrontatie laat geen ruimte voor façade. Een goedkoop gebaar van de dader? 'Een sorry kan gemeend zijn', getuigt de zus achteraf, 'door dat gesprek kreeg ik mijn broer voor een stuk terug.'

Voor alle misdrijven

De casus uit de documentaire is geen uitzonderlijk verhaal. Jaarlijks wordt er in Vlaanderen bemiddeld in zulke gevallen. Wat de documentaire niet toont, is de zorgvuldige voorbereiding en begeleiding van een dergelijk gesprek door een bemiddelaar. Bemiddeling tussen slachtoffers en daders van misdrijven is mogelijk binnen meerdere wettelijke kaders, zowel binnen het jeugd-sanctie-recht als binnen het gewone strafrecht.

Dit jaar bestaat 'herstelbemiddeling' in ons land 25 jaar. Het is de vzw Moderator die via plaatselijke diensten deze bemiddeling - zoals in de documentaire - aanbiedt. Herstelbemiddeling gebeurt niet enkel in de fase van de stafuitvoering, maar kan ook plaats vinden in de periode voorafgaand aan het proces. Slachtoffers en daders worden over deze mogelijkheid geïnformeerd door justitie en het staat hen volledig vrij om hier al dan niet gebruik van te maken.

Herstelbemiddeling is wettelijk mogelijk voor alle misdrijven, ongeacht het soort misdrijf of de ernstgraad. En dat laatste is een goede zaak: het zijn vaak de ernstigere misdrijven waar herstelbemiddeling de grootste waarde heeft, waar dader en slachtoffer er het meeste belang bij hebben om met elkaar in gesprek te treden.

“Het zijn vaak de ernstigere misdrijven waar herstelbemiddeling de grootste waarde heeft.”

Herstelbemiddeling biedt de mogelijkheid om vragen te stellen, woede en emoties te uiten, de impact van de feiten concreet te maken, antwoorden te formuleren, excuses aan te bieden, materieel of immaterieel herstel mogelijk te maken. Herstelbemiddeling biedt een heel eigen forum, niet gericht op polarisatie, zelfverdediging of minimalisatie, maar op dialoog: het moeilijke proces om ‘de andere’ in de ogen te kijken, het kunnen luisteren en kunnen spreken, het toegroeien naar besef en begrippen.

Tijden zitten niet mee

Is dit een naïef verhaal? Zijn mensen wel geïnteresseerd in bemiddeling en vooral: wie is daartoe - emotioneel - in staat?

De tijden zitten niet mee: het koesteren van een vijandbeeld en bedreiging in menselijke relaties, het steeds maar harder straffen uit onmacht en onwetendheid (in tijden van dalende criminaliteit). Waar blijft het debat over de zinvolheid en de betekenis van straffen? Wat soort rechtscultuur willen we

bevorderd zien? Is vergelding een natuurlijke noodzaak, of kent het verschillende inhouden en betekenissen? ‘Wie niet horen wil moet voelen’: om wát te voelen, met welk gevolg?

“Uit onderzoek weten we dat 40 tot 75% van de slachtoffers geïnteresseerd is in een gesprek met de dader, als daartoe een veilige omgeving en deskundige hulp worden geboden.”

Omgaan met onrecht is een opgave, een proces waar tegenstrijdige belangen zich uiten. Precies daarom hebben we rechtbanken nodig, maar dan wel rechtbanken die een forum creëren voor een doorleefd, participatief gebeuren dat maximaal leidt tot herstel van de rechtsvrede. Voor dat soort herstel heb je betrokkenheid nodig, en actieve deelname. Hiertoe kan bemiddeling bijdragen.

Uit onderzoek weten we dat 40 tot 75% van de slachtoffers geïnteresseerd is in een gesprek met de dader, als daartoe een veilige omgeving en deskundige hulp worden geboden. Voor de dader is het effect van bemiddeling op het beperken van recidive groter dan het ondergaan van een gewone rechtspleging en dit verschil is het meest uitgesproken bij ernstige misdrijven, waar de dader het slachtoffer persoonlijk ontmoet heeft.

Persoonlijke evolutie

Blijft er nog de motivatie van de dader. Motivatie is geen eenduidige, statische

aangelegenheid, evenmin als schuldbesef en verantwoordelijkheids-gevoel dat zijn. In ons huidige strafrecht zien we deze zaken echter te vaak in termen van alles of niets, terwijl we aan betrokkenen precies de mogelijkheid zouden moeten bieden om een persoonlijke evolutie door te maken.

Kunnen we op dit ogenblik beweren dat ons strafrecht dat optimaal doet? De ervaring leert dat de meerderheid van de daders wel degelijk openstaat voor een dergelijk proces en dat opportunistische motieven snel doorgeprikt worden in een ontmoeting met het slachtoffer.

Herstelbemiddeling maakt deel uit van een bredere, internationale beweging die aangeduid wordt met de term ‘herstelrecht’ (‘restorative justice’). Herstelrecht staat voor een benadering van criminaliteit waarbij dader, slachtoffer en samenleving niet op een abstracte, maar op een concrete, directe en actieve wijze worden betrokken. Dit wordt mogelijk gemaakt via methoden als bemiddeling en ‘conferencing’ (herstelgericht groepsoverleg). De focus ligt op het maximaal bekomen van herstel, waarbij heling voorrang krijgt op vergelding.

Welk rechtssysteem verkiezen we? Uiteraard kan en hoeft niet iedereen deel te nemen aan bemiddeling. Belangrijker is de vraag: bieden we voldoende mogelijkheden aan hen die hiervan gebruik willen maken? Geven we deze processen werkelijk een kans? Welke politici steken daar hun nek voor uit? Oog in oog, of oog om oog: welke richting moet een samenleving uitgaan?

GETUIGENIS

“De reportage is een mijlpaal in mijn leven. Ze sluit voor een stuk mijn verhaal af, maar ze laat ruimte genoeg om nieuwe wegen in te slaan.”

Annemie VAN CAMP

Een reportage over de bemiddeling tussen Ivan en mezelf, of ik dat zag zitten? Mijn eerste reactie: NATUURLIJK!! Eindelijk krijgen we de kans om ons verhaal te vertellen aan een breder publiek en tegelijkertijd kunnen we de aandacht vestigen op het belang van bemiddeling. En met die, op professionele wijze gemaakte reportage, trekken we naar scholen of we tonen ze tijdens vormingen. Ik werd hoe langer hoe enthousiaster en besliste om er volledig voor te gaan.

De opnames bij ons thuis en in de gevangenis van Beveren waren toch wel zwaar en vermoeiend. Zowel Ivan als ik hebben die wel een beetje onderschat. Plots word je weer geconfronteerd met de emoties van die eerste ontmoeting en blijkt het niet zo eenvoudig om je in te leven in dat moment. Sommige details herinner je je haarscherp, andere zijn, door de stappen die je al gezet hebt in je

verwerkingsproces, vervaagd. Je kan dat eerste gesprek ook nooit meer overdoen, het “naspelen” zou nooit geloofwaardig overkomen. Vandaar ook dat we geprobeerd hebben om de klemtoon te verleggen en te kijken naar hoe Ivan en ik verder zijn gegaan met ons leven na de bemiddeling. Als je dan weet dat er voor 9 uur aan beeldmateriaal aanwezig was en er maar een kleine 34 minuten overgebleven zijn, dan vind ik het eindresultaat toch wel geslaagd! Het is een document waar ik nog steeds fier op ben en waar ik volledig achtersta. Zelfs al zitten er fragmenten in die ikzelf niet zou uitgekozen hebben. Ook de medewerking van mijn zus, die een gans ander standpunt inneemt dan mezelf, heeft ertoe bijgedragen dat het een evenwichtige reportage is geworden. Het belichten van verschillende meningen tussen familieleden en andere keuzes maken onderling, is heel herkenbaar voor mensen. Het geeft hen de mogelijkheid om

voor zichzelf uit te maken welke keuze zij zouden maken als ze in een gelijkaardige situatie zouden belanden. En dat maakt ons verhaal ook zo krachtig. Er wordt niet gezegd wat je MOET doen. Je mag/ kan zelf beslissen. Net als bij een bemiddeling. Er is geen algemene regel om met onrecht dat je is aangedaan om te gaan. Je zal zelf wel aanvoelen welk pad je kiest en wie je zal bijstaan in je verwerking. Uiteindelijk zal datgene wat voor jou werkt, je ook sterker maken en je helpen om alles een plaats te geven. Daar ben ik na het maken van deze reportage nog meer van overtuigd.

Tijdens de preview in Beveren was ik toch wel wat overdonderd. Vooral toen ik geconfronteerd werd met het onverwerkte verdriet van mijn zus. Ik had er totaal geen idee van dat zij het er nog zo moeilijk mee had. Ik besepte toen ten volle wat de impact van mijn woorden op haar zou zijn. En ik voelde me enorm schuldig over het feit dat ik haar gevraagd had om mee te werken aan de reportage. Na de uitzending is het dan ook tot een breuk gekomen tussen ons. Ik vind dat ontzettend jammer, maar ik respecteer haar keuze. Tijd zal moeten uitwijzen hoe het verder met ons gaat, ik kan enkel hopen dat ze ooit begrijpt waarom ik de stap naar bemiddeling heb gezet.

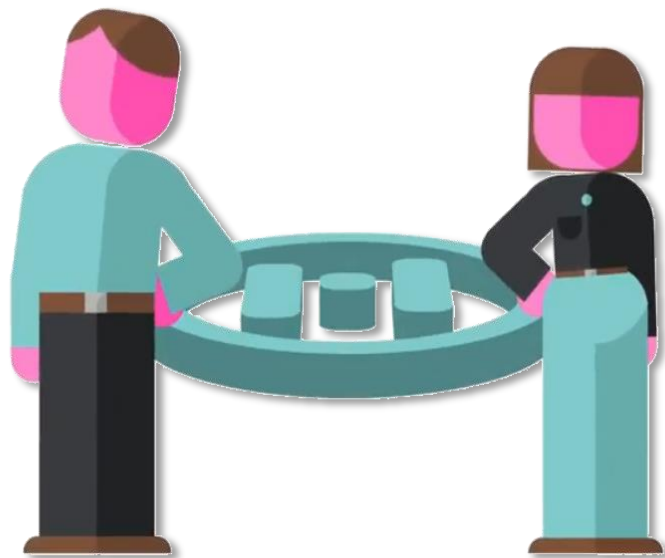
“Het is me heel duidelijk geworden dat onze maatschappij nog niet klaar is voor ons verhaal.”

Ook al waren de reacties na de uitzending niet altijd positief en soms ronduit grof, toch betekent de reportage heel veel voor mij. Het heeft me doen inzien dat ik bijna 4 jaar geleden, de juiste beslissing heb genomen om het gesprek met Ivan aan te gaan. Maar ik ben er me ook van bewust dat de keuze die ik heb gemaakt niet evident is. Het is me heel duidelijk geworden dat onze maatschappij nog niet klaar is voor ons verhaal. Mensen zien nog altijd wat ze willen zien en horen wat ze willen horen. Luisteren vraagt veel meer inspanning. Maar de positieve reacties die ik kreeg, geven me hoop. Ze geven me de kracht en de energie om verder te doen en ons verhaal te blijven vertellen, zodat diegenen die de stap naar bemiddeling willen zetten er ook durven voor gaan. Voor mezelf is

de reportage een aanvulling op ons verhaal. Ik zou er heel graag nog verder mee aan de slag gaan!! Meewerken aan de reportage heeft me ook doen inzien dat de steun van je familie en je vrienden heel belangrijk is. Dat mijn verhaal ook hun verhaal is en dat ik dankzij hun steun sta waar ik nu sta. De reportage is een mijlpaal in mijn leven. Ze sluit voor een stuk mijn verhaal af, maar ze laat ruimte genoeg om nieuwe wegen in te slaan. En ik heb de nodige energie opgedaan om nieuwe uitdagingen aan te gaan!! Ik hoop dat ik nog wel een poosje mee aan de kar van bemiddeling mag trekken en dat we gestaag vorderingen gaan maken op onze weg naar een meer verdraagzame en begripvolle maatschappij! Een maatschappij waarin bemiddeling niet zomaar een mooi woord is, maar iets krachtigs en zinvol dat in bepaalde omstandigheden je leven echt wel kan verrijken. Een utopie? Misschien wel, maar een mens moet durven dromen in zijn leven, toch??

Afgelopen jaar maakten we, samen met communicatiespecialist Spindokter, ons eerste animatiefilmpje. In het korte filmpje trachten we op een visuele manier duidelijk te maken hoe slachtoffer-daderbemiddeling precies in zijn werk gaat en wat Moderator precies doet. Oordeel zelf! Vind je het goed?! Deel dan zeker het filmpje op je eigen sociale media! Want nog teveel mensen, die nood hebben aan informatie over bemiddeling, zijn niet op de hoogte van het bestaan.

Bekijk het filmpje op onze website of via: <https://youtu.be/iu-ulM7Rqto>

EERSTE MODERATOR ANIMATIEFILM

VRIJWILLIGERSWERKING

“Als Moderator kunnen we ons verhaal zelf nooit op zo’n authentieke manier brengen”

Filip VAN CORP - Moderator

De voorbije 20 jaar hebben we binnen Moderator sterk ingezet op de sensibilisering van onze samenwerkingspartners. Dat doen we door regelmatig met hen in gesprek te gaan en te polsen naar kansen en weerstanden. We vinden het belangrijk dat burgers, in hun contacten met hulpverleners, zo de juiste informatie over bemiddeling krijgen en voor zichzelf kunnen beslissen of dat voor hen betekenisvol is. We kunnen zelf met veel enthousiasme vertellen over ons werk, maar tegelijk merken we dat de authentieke getuigenis van slachtoffers en daders die zelf aan een bemiddeling hebben deelgenomen, zoveel krachtiger is. Zij kunnen écht aangeven wat bemiddeling voor hen betekend heeft. Daarom zijn we Annemie bijzonder dankbaar. Zij was de voorbije jaren immers altijd bereid om haar verhaal met veel enthousiasme en sereniteit met ons, maar vooral met onze partners en andere geïnteresseerden te delen.

Annemie vergezelde ons geregeld tijdens onze deelnames aan de cursus ‘Slachtoffer in Beeld’ (die helaas sinds eind 2017 niet meer wordt aangeboden) in de gevangenissen in de Noorderkempen. Met haar getuigenis maakte ze aan gedetineerden duidelijk wat bemiddeling voor haar heeft betekend. Ze kon goed schetsen hoe belangrijk het is voor een slachtoffer om te zien dat de dader verantwoordelijkheid

opneemt en stil staat bij de feiten die gepleegd werden. Gedetineerden luisterden met veel respect en interesse naar het verhaal van Annemie en de interactie gaf Annemie op haar beurt weer veel energie. “Als ik met mijn verhaal één gedetineerde kan inspireren om de stap te zetten naar bemiddeling, dan is dat voor mij een succesverhaal”, is een uitspraak die ik geregeld bij haar gehoord heb.

“Haar boodschap is niet dat iedereen moet bemiddelen, maar wel dat slachtoffers en daders goed geïnformeerd moeten worden over de mogelijkheden van bemiddeling, om dan zelf een overwogen keuze te kunnen maken.”

We mochten niet alleen beroep doen op haar gedrevenheid om in gesprek te gaan met slachtoffers en daders. Annemie wil ook graag onze samenwerkingspartners overtuigen dat zij een belangrijke rol spelen bij het informeren van burgers. Zo sloot ze aan op een overleg met de parketmagistraten in Turnhout en bij de opleiding van parketmagistraten in Antwerpen. Annemie ging in gesprek met justitieassistenten en medewerkers van de PSD. Haar boodschap was niet dat

iedereen moet bemiddelen, maar wel dat slachtoffers en daders goed geïnformeerd moeten worden over de mogelijkheden van bemiddeling, om dan zelf een overwogen keuze te kunnen maken. Hierin ligt volgens haar ook een belangrijke taak bij de hulpverlening.

De toekomstige generatie hulpverleners, magistraten en advocaten zit nu nog op de schoolbanken en Annemie heeft al verschillende keren haar verhaal gebracht in het secundaire onderwijs, de hogeschool en universiteit. Ze laat scholieren en studenten nu al proeven van herstelrecht in de hoop dat zij dit in hun latere beroeps carrière meenemen en op hun beurt burgers informeren over hun rechten en mogelijkheden.

Ik zou nog even kunnen doorgaan met een opsomming van de inspanningen die Annemie als vrijwilliger voor Moderator heeft ondernomen, maar dat is niet het belangrijkste. We willen ook vooral van deze gelegenheid gebruik maken om haar te bedanken. Dat ze haar verhaal met ons wil delen, dat ze veel beter dan ons kan vertellen wat bemiddeling voor mensen kan betekenen. En dat is voor

ons een win-win situatie is voor alle partijen. Als Moderator kunnen we ons verhaal nooit op zo'n authentieke manier brengen, en daarnaast hopen wij vooral dat Annemie er voor zichzelf nog steeds veel energie uit haalt en op die manier mensen kan blijven inspireren.

PROJECT VERKEER – BOVENLOKALE SAMENWERKING

Het EU project: Victims of road traffic offences

Joke CASTELEYN – Projectcoördinator Rondpunt vzw

In maart 2017 startten Moderator en Rondpunt in samenwerking met de KU Leuven het Europese project 'Victims of Road Traffic Offences'. We vertrekken hiervoor vanuit de EU-richtlijn 2012/29 waarin de rechten van slachtoffers beschreven worden. Als belangenbehartiger van alle betrokkenen bij een verkeersongeval richten we ons bij Rondpunt dan ook tot slachtoffers, familieleden en nabestaanden van een verkeersmisdrijf, die een beroep kunnen doen op die rechten.

Vanuit onze ervaring dat er nog onvoldoende erkenning en aandacht is voor de doelgroep, schreven we een projectvoorstel om hier een antwoord op te bieden. Ook omdat we vaststelden dat de rechten, beschreven in de Europese richtlijn, onvoldoende gekend zijn of te weinig geïmplementeerd worden. Onvolkomenheden deden zich

niet enkel voor in België, maar ook in andere Europese landen waardoor het project een Europees karakter kreeg. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het ontbreken van interdisciplinaire samenwerking, onvoldoende informatie over de rechten en beschikbare ondersteuning, gebrekkige kennis over de noden van de doelgroep en onvoldoende afstemming van informatie en ondersteuning op deze noden.

Om die reden verkenden we in de eerste fase van het project de noden van de doelgroep. In de tweede – huidige – fase ontwikkelen we practical tools en vormingen die beter afgestemd zijn op die noden. In de derde fase willen we zowel de doelgroep als de professionals beter informeren. Inmiddels deden we ook onderzoek naar good practices op vlak van interdisciplinaire samenwerking

en herstelbemiddeling. We besteedden hierbij specifieke

aandacht aan kennis over en doorverwijzing naar herstelbemiddelingsdiensten.

Dat laatste vinden we heel belangrijk omdat we bij Rondpunt regelmatig signalen opvangen dat verkeersslachtoffers een sterke nood voelen om te begrijpen wat er gebeurd is. Ze willen inzicht krijgen in wie de veroorzaker is en hoe die persoon zich voelt. Ook bij veroorzakers merken we de behoefte om hun gevoelens (bv. schuldgevoelens) uit te drukken. Voor beide partijen zien we dat herstelbemiddeling bijdraagt tot het verwerkingsproces. Toch stellen we vast dat noch slachtoffer, noch veroorzaker goed weten hoe ze dit moeten aanpakken en wie hen hierbij kan helpen. Af en toe merken we weerstand op bij enkele professionals en in de naaste omgeving van de betrokkenen. Net daarom willen we met het project bereiken dat er meer informatie aangereikt

wordt over de werking en de meerwaarde van herstelbemiddeling. Zo hopen we doorverwijzing en samenwerking met herstelbemiddelingsdiensten te stimuleren.

“De samenwerking is een unieke combinatie die instaat voor een wederzijds leerproces.”

Dit kunnen we niet alleen. We hebben hiervoor de kennis en

ervaring nodig die bij Moderator aanwezig is. Door de samenwerking tussen Moderator en Rondpunt kunnen we nog beter de meerwaarde van herstelbemiddeling detecteren. Moderator kan de herstelbemiddelingsnoden van de doelgroep beter schetsen en kan goede praktijkvoorbeelden of knelpunten inzake doorverwijzing en samenwerking beter blootleggen. De samenwerking is een unieke combinatie die instaat voor een wederzijds leerproces. We hopen dat dit leidt tot een betere doorverwijzing van alle

betrokkenen bij een verkeersongeval naar herstelbemiddeling. Want de nood aan en de meerwaarde van deze ondersteuning is bewezen!

Moderator als partner in het EU-project: Victims of Road Traffic Offences

Ingrid MARIT - Moderator

In 2017 startten we samen met Rondpunt en KULeuven een project rond slachtoffers van verkeersmisdrijven. Eén van de pijlers in dit project is Herstelbemiddeling. Het doel van ons luik is om onze expertise samen te leggen met goede praktijken uit andere landen. Die

kennis kunnen we dan gebruiken om vooral slachtofferhulpverleners en lotgenotenverenigingen te aan te moedigen om in hun contacten met betrokkenen te spreken over de mogelijkheid van een bemiddeling na een verkeersmisdrijf. Daarnaast

hopen we ook andere herstelgerichte praktijken in het buitenland te inspireren om ook verkeersmisdrijven op te nemen in hun aanbod.

In een eerste fase van het project, probeerde is zoveel mogelijk praktijken in kaart te brengen. Al snel bleek dat er weinig specifieke praktijk aanwezig was rond herstelrecht en verkeersmisdrijven. Samen met Nederland en Hongarije, is Vlaanderen zeker één van de pioniers in dit veld.

Binnen onze eigen praktijk had ik ook 10 diepte-interviews met slachtoffers en veroorzakers die in 2015 of 2016 deelnamen aan een bemiddeling na een verkeersongeval. Ik sprak met hen over hun motivatie en verwachtingen. Ik beluisterde hun ervaringen tijdens de bemiddeling, hoe zij het contact met de bemiddelaar ervoeren en

MEDIA

Moderator in de media:

Ervaringen van een bemiddelaar

Bemiddelingsdienst OOST-VLAANDEREN - Moderator

In 2017 (en begin 2018) kwam de werking van Moderator regelmatig in de media. Er verschenen artikels in de kranten Het Nieuwsblad, De Standaard, Het Laatste Nieuws. Aan een uitgebreid artikel over een bemiddelingsdossier in het tijdschrift Libelle, de Canvas-reportage 'Oog in Oog' en een aflevering van de één-reeks 'Mij overkomt het niet' werd heel concreet door bemiddelaars meegewerkt. Hoe gaan zij met media om? Wat valt hen op? Welke tips en trics gebruiken ze? De bemiddelaar aan het woord, een kijkje achter de schermen...

"Als ik herkenbaar in beeld kom, ben ik me ervan bewust dat ik reacties kan krijgen – zowel naar mijn functioneren als bemiddelaar toe als naar mijn persoon en voorkomen. Het is een bewust omgaan en zoeken naar de juiste en duidelijke woorden en uitleg. Ik plan voldoende zelfzorg in, geen overvolle agenda voor en na het interview, intervisie met collega's, een zelfzekere outfit, voldoende ontspanning"

"Geschreven pers geeft mij meer comfort aangezien ik als bemiddelaar steeds vraag om het artikel te mogen nalezen.

Ervaring leert ondertussen dat sommige zaken soms niet correct genoteerd staan in het artikel wat eventueel voor misverstanden kan zorgen bij de lezer"

"Ik schat in of ik een concrete voorbereiding nodig heb en spreek dan collega's of stafmedewerkers aan om eventueel te 'oefenen'. Ik zorg dat ik het bevroegde dossier opnieuw fris in het hoofd heb en bevroeg bij cliënten of er zaken zijn waarover niet gesproken kan worden met de media"

"Ik wacht in spanning af en weet dat ik dit ook over mij dien te laten komen. Ik geloof er in dat ik mijn best doe en iets zinvol kan bijdragen"

"Bij TV-media vraag ik de aflevering integraal vooraf te mogen zien en goedkeuren"

"Ik kijk steeds uit naar de publicatie en sta erop dat alle deelnemers aan het interview een kopie krijgen van de publicatie. Dit betekent voor mij als bemiddelaar soms wat bellen en mailen naar redacties maar tot nu toe is het steeds gelukt"

"Ik probeer af te spreken op een neutrale plaats, dit jaar was dit éénmaal op de dienst en éénmaal in een rustige broodjeszaak. Het interview werd afgenomen op de middag en zorg voor de getuige

impliceerde hier ook zorgen voor een hartige snack"

"Als bemiddelaar stel ik grenzen, mensen kunnen steeds hun engagement voor een interview intrekken, dit jaar is dit in één dossier voorgevallen. Jammer voor de journalist en onze voorbereidingstijd, maar de cliënt staat centraal"

"Ik volg strikt op of de journalisten hun afspraken (bijvoorbeeld beeldmateriaal voorhanden stellen aan onze organisatie achteraf) nakomen"

"Ik heb aandacht voor de rechtstreeks en onrechtstreeks betrokken partijen als een dossier in de media komt en ga hierover met hen in gesprek. Vooraf bekijk ik met de partijen die getuigen of ze dit anoniem wensen te doen, hoe hun steunfiguren hiermee omgaan, wat een 'worst case scenario' kan zijn. Ik probeer hen voldoende voor- en nazorg te bieden en heb aandacht voor eventueel nieuwe bemiddelvragen n.a.v. de contacten met de pers."

"Als ik 's avonds na het interview thuis kom, eet ik m'n lievelingseten ☺"

“Na de opname deel en vertel ik in geuren en kleuren wat en hoe ik het intense gebeuren ervaren heb. Ik ben stilletjes ook wel fier dat ik dit heb durven doen.”

GEVANGENIS - HERSTELFONDS

Ontmoetingsdag Herstelfonds 1 juni 2017

Steffi DEPARIS – Trajectbegeleider SI Merksplas

Op 1 juni 2017 vond er een ontmoetingsdag plaats in het kader van het Herstelfonds in de gevangenis van Hoogstraten. Onder andere dankzij het Herstelfonds hebben gedetineerden de mogelijkheid om tijdens detentie een positief gebaar te stellen naar hun slachtoffer(s).

Het positieve gebaar gebeurt onder de vorm van bemiddeling tussen dader en slachtoffer en/of door het uitvoeren van vrijwilligerswerk. Indien zowel dader als slachtoffer hun fiat geven tot bemiddeling vormt vzw Moderator de verbinding, zodat dader en slachtoffer in dialoog kunnen treden.

Een dader kan ook vrijwilligerswerk doen bij een sociaal geëngageerde organisatie. In ruil betaalt het Herstelfonds een deel van de schadevergoeding terug aan het slachtoffer, tot een plafondbedrag van om en bij 1500 euro. Op deze manier kan de dader niet alleen iets betekenen voor zijn slachtoffer, maar ook voor de samenleving.

Indien iemand die in de gevangenis verblijft en gemotiveerd is om vrijwilligerswerk te doen tijdens detentie, gaat deze samen met de trajectbegeleider van JWT op zoek naar een organisatie waar hij of zij dit vrijwilligerswerk kan

uitvoeren. Bij voorkeur is dit bij een organisatie die de gedetineerde boeit en waar hij of zij ten volle gebruik kan maken van eigen competenties en talenten.

Door de jaren heen werkten we met heel wat organisaties in de omgeving samen. Het doel van de ontmoetingsdag was dan ook om gekende organisaties te bedanken voor hun engagement en inzet. Daarnaast boden we nieuwe potentiële organisaties meer uitleg over het Herstelfonds, in de hoop dat zij zich in de toekomst kandidaat zullen stellen voor dit Herstelfonds.

Deze ontmoetingsdag ontstond vanuit een samenwerking tussen Moderator, justitie en de Vlaamse gemeenschap.

Een 20-tal organisaties vanuit de buurt werden uitgenodigd. Dit waren zowel gekende als nieuwe organisaties. Daarnaast waren er ook nog heel wat trajectbegeleiders van JWT aanwezig, mensen vanuit de PSD en directie gevangenis, bemiddelaars van CAFT en Moderator zodat we afklokten op een kleine 60 aanwezigen. Tijdens de ontmoetingsdag vertelden een gedetineerde en twee organisaties over hun ervaringen met het Herstelfonds. Ook de gevangenisdirectrice van de gevangenis van Wortel en twee trajectbegeleiders van JWT lichtten hun rol binnen het project toe. Als laatste kwam een bemiddelaar van Moderator aan bod die vertelde wat de meerwaarde van het Herstelfonds is en welke rol Moderator hierin vervult.

Verschillende nieuwe organisaties lieten weten dat ze zeker interesse hebben om samen te werken in het kader van het Herstelfonds. Dit is alleen maar positief nieuws voor de gedetineerden. Het maakt dat zij een grotere kans hebben om vrijwilligerswerk te doen bij een organisatie die hen boeit, wat de motivatie alleen maar vergroot. Het Herstelfonds is niet alleen positief voor het slachtoffer, ook voor de dader biedt dit verschillende kansen. Het leert de gedetineerden dat niet alle deuren voor hen gesloten zijn omdat ze (ex-)gedetineerd zijn. Het geeft hen de kans om terug vertrouwen op te doen buiten de gevangensmuren en om terug mens te zijn in plaats van 'de gedetineerde'.

Mannen of vrouwen kunnen bij een verscheidenheid aan organisaties gaan werken. Zo kunnen ze werken met mensen met een beperking. Als ze groene vingers hebben, proberen de trajectbegeleiders samen met de gedetineerden een groendienst te contacteren waar ze hun vrijwilligerswerk uitvoeren. Hebben ze een hart voor dieren, zoeken ze samen met de trajectbegeleider uit of ze terecht kunnen bij een dierenasiel. Geeft de gedetineerde aan graag met ouderen te werken, kijken we of het mogelijk is om vrijwilligerswerk te doen in een woonzorgcentrum.

Omdat verscheidene nieuwe organisaties zich aanboden of lieten weten interesse te hebben in het concept, mogen we deze ontmoetingsdag zeker een succes noemen. We kunnen hen en de reeds gekende organisaties alleen maar bedanken voor hun betrokkenheid.

Trefdag 'Building Bridges'

Op 23 november 2017 bouwden we, in navolging van ons 'Verrekijker'-project, samen met 150 geïnteresseerden bruggen tussen de werelden van herstelrecht, onderwijs, samenlevingsopbouw en socio-cultureel vormingswerk. Tijdens 24 workshops vond uiteenlopende ontmoeting en uitwisseling plaats.

Innovatieve methodieken werden besproken, uitdagende visies werden bevraagd. Netwerken werden gevormd, samenwerkingen vonden hun kiem... Er werd oa. gesproken over herstelgericht werken in het onderwijs, maar even goed hoe je hiermee aan de slag gaat in een Brusselse wijk. Er werd gediscussieerd hoe je aan beleidsbeïnvloeding kan doen vanuit het model van samenlevingsopbouw en stilgestaan bij het project Achter de Spiegel. Tijdens de trefdag was er ook ruimte voor ervaringsgericht werken en beleving ahv workshops van Circles -We have the choice en More than meets the eye.

Hopelijk mogen we jullie ook in 2018 weer allen verwelkomen. Schrijf alvast **22 november 2018** in je agenda, want dan start met de trefdag, het vieringsjaar voor 20 jaar Moderator.

LOKALE SAMENWERKING - METHODIEK

Herstelbemiddeling inschakelen bij ketenaanpak CO3

Pieterjan BUYSSE - Family Justice Center Antwerpen en CO3

Ketenaanpak (o.a. Co3) is een relatief nieuwe methodiek waarbij hulpverlening, politie en justitie informatie delen. Deze methodiek kreeg een plaats in het Family Justice Center 'Veilig Thuis Antwerpen'. Veilig Thuis heeft de ambitie om alle gespecialiseerde hulp- en dienstverlening met betrekking tot intra familiaal geweld samen te brengen. CO3 is een deel van dit aanbod en wordt ingezet bij gezinnen waar er naast geweld een hoge graad van complexiteit is. Onder complexiteit verstaan we problemen op meerdere levensdomeinen, moeilijke opstart van hulpverlening, verschillende juridische procedures, enz.

Meerwaarde

Co3 staat voor cliëntcentrale organisatie. Om gezinnen te betrekken bij het opstellen van een plan van aanpak worden deze vanaf de start bevraagd naar hun specifieke wensen, noden en oplossingsstrategieën. In de praktijk stelden we vast dat het geweld bespreekbaar maken voor zowel slachtoffer als plegers heel veel emoties teweeg brengt.

Vanuit Moderator werd ons de *tandembemiddeling* als werkwijze voorgesteld. Deze bemiddelingsmethodiek is specifiek bedoeld voor gezinnen waar er intra-familiaal geweld was of is.

Zowel de feitelijke bespreking van het agressie-incident als de gevoelens (angst, kwaadheid, onveiligheid, enz.) die dit bij zowel partner als slachtoffer veroorzaakt, komen tijdens deze drie tot vier uur durende bemiddeling aan bod. In de bemiddelingsovereenkomsten die we ontvingen, lazen we bij zowel plegers als slachtoffer een grote motivatie om nieuwe agressie-incidenten te vermijden. Daarvoor wilden beiden zowel op individueel, relationeel als gezinsvlak inspanningen doen.

Zowel slachtoffers als plegers geven aan lang te moeten wachten op hulpverlening. Daarbij komt nog de onduidelijkheid over een mogelijke gevangenisstraf en de gevolgen voor de kinderen. Dit zorgt voor stress. Omdat het wegnemen van stressfactoren de kans op recidive verkleint, verwijzen we koppels of

gezinnen onmiddellijk na de instroom in de ketenaanpak door naar Moderator. Dit wil zeggen dat we de resultaten van het lopende strafrechtelijk onderzoek of andere justitiële procedures niet afwachten. Bij een geslaagde bemiddeling kan -mits toestemming van de cliënten- de bemiddelingsovereenkomst overgemaakt worden aan CO3. Deze overeenkomst is van onschatbare waarde voor het opstellen van een plan van aanpak en zorgt ervoor dat mensen sneller de weg vinden naar de hulpverlening (CAW, OCMW, jeugdhulp, OCMW,...).

Nadien volgt de casusregisseur het plan van aanpak op. Wanneer later de plegers veroordeeld wordt of het koppel beslist alsnog te scheiden, herbekijken we het plan van aanpak en passen we het aan, aan de nieuwe omstandigheden. De casusregisseur bespreekt het gewijzigde plan van aanpak met

de gezinnen, de betrokken diensten en de nieuwe diensten.

Ook rond veiligheidsplanning zetten koppels tijdens de bemiddeling belangrijke stappen. Zowel pleger als slachtoffer worden gestimuleerd om afspraken te maken wanneer de situatie dreigt te escaleren. Deze afspraken kunnen dan aangewend worden voor de verdere veiligheidsplanning.

Valkuilen

Bij een ketenaanpak is het van belang dat hulpverlenende, politionele en justitiële diensten samenwerken en "need-to-know-informatie" die noodzakelijk is voor het voorkomen van recidive gedeeld wordt. Artikel 458 ter van de strafwet creëert hiervoor een wettelijk kader. Daarnaast blijft het van cruciaal belang dat zowel plegers, slachtoffers als getuigen (dikwijls kinderen) van intra-familiaal geweld ruimte krijgen om zaken in vertrouwen te bespreken. Het vertalen van dit wetsartikel en de richtlijnen rond wanneer welke informatie gedeeld kan worden, is een taak van de Vlaamse administratie

waar nog volop aan gewerkt wordt.

Wanneer een koppel beslist een bemiddelingsproces vroegtijdig stop te zetten, stijgt de kans dat Moderator geen toestemming krijgt om de reden van te delen met de andere partners binnen de ketenaanpak. Het stopzetten van een bemiddeling is geen einde van het CO3-traject. Wel zal dit gevolgen hebben voor het opstellen van een plan van aanpak. Het gewicht van de oplossingsstrategieën van de koppels of gezinnen zal afnemen en dat van de lopende procedures bij de Correctionele, Familie- en/of Jeugdrechtbank neemt toe. Aangezien Co3 een dynamisch proces is, kan het plan van aanpak steeds bijgesteld worden en kan in een later stadium terug meer rekening gehouden worden met de wensen en noden van de cliënten zelf. Het is de taak van de casusregisseur en de op dat moment betrokken diensten om hier alert voor te blijven.

Uitdagingen

Co3 wil in het beginstadium van de ketenaanpak meer gebruik maken van herstelbemiddeling. Één van de uitdagingen is justitiële voorwaarden - zoals het absoluut contactverbod - af te stemmen op de herstelbemiddelingsprocedure waar contact tussen slachtoffer en pleger noodzakelijk is. Nu stemmen rechters en magistraten dikwijls pas in met bemiddeling wanneer er geen contactverbod meer is. Een uitdaging zou zijn dat omwille van de veiligheid het contactverbod van toepassing blijft, maar dat er in kader van de procedure herstelbemiddeling contacten toegelaten worden.

Daarnaast wil we in kader van de ketenaanpak nauwer samenwerken met Moderator bij Co3-dossiers voor casussen waar de pleger of verdachte in de gevangenis verblijft of in kader van toepassing wettelijke tijdelijke uithuisplaatsing een huis- en contactverbod met alle gezinsleden heeft.

INTERNATIONAAL - VORMING

De Summerschool in Como,
een verrijkende ervaring op vele vlakken

Kristel BUNTINX - Moderator

Het 'European Forum Restorative Justice' organiseert tweemaal een Summer School waar bemiddelaars, praktijkwerkers en anderen getraind worden in de bemiddelingspraktijk. Dit gebeurt vooral door enerzijds uitwisseling van inhoud en tools

en anderzijds training van methodieken.

In 2017 ging de Summer School door van 24 tot 28 juli in Italië en koos men voor het thema

'Restorative Justice and Serious Crimes'.

Als het om bemiddelen in ernstige misdrijven gaat, scoort België in het algemeen en Moderator in het bijzonder vrij goed qua cijfers, visie en methodiek. Vandaar dat Moderator ook werden gevraagd om hieraan een bijdrage te leveren. Ik was zeer verheugd om deze training te mogen uitwerken. En het werd alleen maar beter, toen bleek dat Vince Mercer van Groot-Brittannië mijn co-trainer werd. Vince Mercer heb ik zelf op een eerdere Summer School leren kennen. Hij heeft veel bemiddelaars en trainingservaring in zware misdrijven bij jongeren. Hij besprak vooral de bemiddeling in seksuele misdrijven, terwijl mijn focus op de levensdelicten lag. Drie dagen lang dompelden wij 34 deelnemers uit 15 landen onder in onze visie, praktijk, houding en methodiek van het bemiddelen in ernstige misdrijven. We wilden vooral mensen uitdagen en inspireren om voor deze feiten te durven gaan.

Maar een Summer School is niet alleen geven. Je krijgt ook veel. Op de eerste plaats was er de verrukkelijke locatie Como. Dit is een prachtig historisch stadje aan een meer in Italië en dat betekent dus zon, lekker eten, goede wijn, mooie terrasjes, genieten van ijsjes en flaneren door gezellige straatjes. Maar ook inhoudelijk werden we verwend met een vormingsdag, georganiseerd door het gastland Italië rond het thema 'bemiddelen in politieke misdrijven en /of terrorisme. Zowel slachtoffers, daders, bemiddelaars, bevoorrechte getuigen en derde partijen kwamen getuigen over hoe

bemiddelingsgesprekken jaren na de feiten ook in dit soort misdrijven aan heling en herstel hebben bijgedragen. Ik was en ben nog steeds geraakt over de kracht en het potentieel van ons werk. Hier kunnen wij zeker ook in België verder mee aan de slag.

En als kers op de taart werden we de laatste avond uitgenodigd in het prachtige huis van een Italiaanse rechter in de heuvels aan het meer van Como.

De Summer School in Como was een succes dankzij dit alles en fier geven we u dan ook nog enkele quotes uit de evaluatie mee: "Very encouraging for the work we do. New ideas, insights. Networking", "I feel encouraged to work out of the boxes and limitations.", "Helped me to discover myself and my work on RJ, by beliefs, my hesitations. Gave me the opportunity to meet such interesting people, to exchange ideas with them. A really strong experience!" and last but not least : "I feel restored, although I have not even been harmed",

Summerschool: a participant's story

Lynn GASTMANS – Bemiddelingsburo Alba vzw

Summer school 2017 for me was much more than the interesting content & fascinating lecturers. Above all I appreciated the connections between equally minded people. Warm connections that recently pulled me to the Basque country... not to mediate but to celebrate carnival!

The carnival masks made me reflect on the masks people, toughed by crimes, might tend to wear. In order to protect, to hide, to feel stronger, to forget... And how restorative justice can

help to peel those masks off, even in the most 'serious' crimes (what's in a name).

But most importantly, the atmosphere of people gathering from everywhere with a mutual goal & the days that blurred together, reminded me of the bubbly feeling I had when experiencing those 5 incredible days at Summer School in Como.

Something I'll never forget, big thanks to everyone!

TEDx GETUIGENIS

Hoe zou u zich voelen als ze een geweer tegen uw hoofd zetten?

An KENES

Naar aanleiding van 'Restorative Justice'- week in november 2017, organiseerde het European Forum for Restorative Justice in samenwerking met oa. Moderator een TEDx getuigenis te Leuven. Hieronder vindt u een weergave van die getuigenis.

Hoe zou u zich voelen als ze een geweer tegen uw hoofd zetten? In mijn geval, na de eerste golf van angst, vrij rustig.

De reden? Heel eenvoudig, ik had al genoeg trauma in mijn leven gehad en dacht "héla jullie niet hé, no way :-)"

Toen ik 18 was, heb ik 5 jaar voor mijn zieke moeder gezorgd.

Al die tijd heb ik op automatische piloot geleefd, tot het vliegtuig begon te sputteren. 2 jaar na haar overlijden moest ik een noodlanding maken. Mijn lichaam ging duidelijk niet akkoord met deze gang van zaken en vond het nodig om mijn spraakvermogen dan maar ineens weg te nemen...

Ik raakte mijn job als reisagente kwijt, de jaren die volgden waren een hel. 8 jaar na datum, toen mijn broer ziek werd, kon ik alles een plaats geven en kon ik verder. Ik moet je niet vertellen, met veel vallen en opstaan. Mijn nieuwe job in de supermarkt was zo'n stap voorwaarts. En dan

zetten ze op een dag een geweer tegen je hoofd.

Toen ik op een november ochtend rond half 7 het magazijn binnenkwam en ik nietsvermoedend naar binnen liep, sprongen er twee mannen met bivakmuts en een kap over hun hoofd op mij af. Het enige wat ik dacht was: "Dit is serieus, kalm blijven." Ik werd naar de kantine geleid, met de arm van die gast om mij geslagen en het pistool lag op mijn borstkas..

Toen ik vanuit het magazijn mijn collega's zag zitten, en zag hoe bang ze waren..., Verdwaasd,

angstig, huilend... werd ik zo bezorgd om hen dat ik gewoon deed wat ze me vroegen. De enige gedachte die toen door me heen ging was: "Kalm blijven, het komt goed allemaal!" Mijn collega's zien afzien, mensen om wie ik gaf, vond ik erg!

De buit was van grote omvang! ... maar 10.000 euro...

Twee dagen later ben ik terug aan de slag gegaan. Ik heb geleerd dat je je angsten best kan aangaan door confrontatie in plaats van ze te mijden. De opluchting was dan ook groot toen ze na anderhalve week de daders konden oppakken en ze achter slot en grendel zaten! Maar je merkte wel dat het een trauma had achtergelaten bij velen. Ik deed mijn best om alles bij het oude te houden, ik ging de confrontatie aan met mijn angsten.

"Ik wou de mens achter die bivakmuts kennen, hun reden, hun achtergrond.. Waarom doet zo iemand dat.?"

Ik heb dan ook geen seconde getwijfeld om met de daders via bemiddeling in contact te komen. Ik wou weten wie die mensen waren die het lef hadden gehad om mij en mijn collega's de stuipen op het lijf te jagen! Ik wou de mens achter die bivakmuts kennen, hun reden, hun achtergrond.. Waarom doet zo iemand dat.?

De eerste was met de jongste van de drie, maar ook de agressiefste. Mijn verbazing was groot toen ik die jongen zag zitten! Het was een kind!! Van amper 17 jaar!! Een kind, dat daar verlegen, of beschaamd, zat naar beneden te kijken.... Wat een contrast met de grote, onherkenbare, agressieveling van tijdens de overval.

Nu was hij bang.. Zijn reden voor zijn daden? Door vrienden op 't slechte pad... geen excuus.. Familiale achtergrond was goed. Dus eigenlijk gewoon voor de kick... En dat maakte me razend. Ik heb me toen niet ingehouden en geroepen wat ik van hem vond. En toen werd hij alleen maar stiller en durfde hij helemaal niet meer opkijken van schaamte! Maar ik was van mijn woede en verdriet verlost!! Ik voelde mij sterker ten opzichte van dat klein, zielig hoopje ellende!!

De eerste confrontatie zat er op. Nog meer gemotiveerd om de twee anderen te zien!

"En toen zag ik dat hij het moeilijk kreeg.. Hij keek me aan met tranen in de ogen. De rollen waren omgekeerd."

Deze kerel had al eerdere, zware feiten gepleegd en was 19. Hij begon ook met zich te verontschuldigen etc etc... zijn "excuus" was dat hij een moeilijke jeugd had, al eerder feiten had gepleegd van slagen en verwondingen, diefstal, drugsfeiten,.. na zijn vrijlating uit jeugddetentie, geen vaste job vond. Ik vertelde hem ook over mijn lange zoektocht naar een job en dat ik uiteindelijk ook iets vond dat ver van mijn oorspronkelijke wens lag.. 'From hero to zero', onderaan de ladder.. Wie echt wil, vindt werk...

Hij reageerde enigszins verbaasd. Omdat ik iets van mezelf prijs gaf.. Ik heb hem er ook op gewezen dat hij nog vrij jong is en nog kansen heeft om zich te herpakken. Om iets van

studie te doen tijdens zijn jaren “in den bak”.

Deze gast stond ook niet stil bij de impact die zo'n overval met gijzeling op de slachtoffers heeft.

De laatste confrontatie was die met de leider van de bende. Toen ik vroeg naar zijn redenen, gaf hij zonder schaamte eerlijk toe dat hij het zeker niet voor het geld deed! Hij deed het voor de kick.. Na een relatiebreuk wou hij zijn gedachten verzetten...?!

Mijn simpel antwoord daarop was: “Is uw ma nu content? En je twee kleine zusjes? Zijn zij fier op hun grote broer?”

En toen zag ik dat hij het moeilijk kreeg.. Hij keek me aan met tranen in de ogen. De rollen waren omgekeerd.

Voor mij was die bemiddeling van belang omdat ik het niet zo wou laten. Wat ons overkomen was, was verschrikkelijk. Om dat dan zonder enig woord van uitleg maar zo te laten voor wat het was, leek mij onmogelijk. Ondenkbaar. Ik zat met veel woede en vragen en wou dat kunnen uiten.

Het was een bijzondere ervaring: Buiten de woede die ik uitte, waren het gesprekken van mens tot mens..

Wat heb ik uit die bemiddeling gehaald?

1 overval: Ik heb de andere kant van het verhaal gezien. Ik heb een gezicht kunnen plakken op die gemaskerde mannen die ons leven in hun controle hadden. Ik heb al mijn frustratie, woede en pijn geuit aan hen en ben er van verlost. Van die negatieve ballast.

Ik heb hen recht in de ogen gekeken en gedacht “gij doet me niks meer!”

2 delen van ervaring: Ook wil ik er werk van maken om nog meer mensen, die te maken hebben gehad met geweld, rechtstreeks of onrechtstreeks, op welke manier dan ook, om te gaan voor confrontatie. Door met hen in gesprek te gaan, door mij vrijwillig aan te dienen als ervaringsdeskundige. Door nog meer van deze toespraken te houden. Mijn verhaal te delen via pagina's en forums.

“Het was een bijzondere ervaring: Buiten de woede die ik uitte, waren het gesprekken van mens tot mens.”

Maar vooral wil ik met iets negatiefs, iets positiefs kunnen doen!

3 Voor mezelf: Ik ben hier als mens sterker uitgekomen, het heeft me doen groeien!

Als er 1 ding is wat ik hoop dat je onthoudt van mijn verhaal dan is het dat wanneer je tegenslag te verduren krijgt, op welke manier dan ook, blijf dan vechten voor je geluk, voor de zon na de regen, want je hebt er recht op! Ik heb littekens, maar geen open wonden meer. Zie mij hier nu staan, dit was een tijd terug ondenkbaar geweest. Sterker dan ooit.

(Wil u deze en de andere getuigenissen van de TEDxLeuven herbekijken, dat kan: <http://tedxleuven.com/>)

INTERNATIONAAL - BELEID

Moderator aan tafel met wereldtop herstelrecht

Kris VANSPAUWEN - Moderator

In november 2017 verzamelde de Verenigde Naties een twintigtal experts in Ottawa (Canada) om mee te werken aan een herziening van zijn huidige VN Basisprincipes voor Herstelrecht. Het was een hele eer om als bemiddelaar van het kleine Vlaamse Moderator uitgenodigd te worden om mee het internationale beleid te hertekenen. De formele vergaderingen waren opgedeeld in 3 grote inhoudelijke thema's: inheemse volkeren en herstelrecht, slachtoffers en herstelrecht, en zware misdrijven en herstelrecht. Voor dit laatste thema werd gevraagd om vanuit België een presentatie te geven. Voor mij leek het een uitgelezen kans om de wereld in de kijker te geven in onze jarenlange praktijk en ervaring in het bemiddelen in zware misdrijven. Onze bemiddelingsdossiers - van moord tot verkrachting - spreken vaak tot verbeelding. Onze goudmijn aan cijfers van de afgelopen 10 jaar bracht deze verbeelding nog sterker in beeld.

Het is voor ons al jarenlang klaar en duidelijk: hoe zwaarder de impact en vaak ook hoe ernstiger het misdrijf, hoe meer wij de nood aan een proces van bemiddeling zien bij slachtoffers. Onze presentatie kreeg veel bijval bij mensen als Dave Gustafson, Mark Umbreit en Dan Van Ness. En natuurlijk heeft dit ook aardig wat gewicht gegeven aan de daaropvolgende discussies.

Op de laatste dag werden aanbevelingen geformuleerd om de herziening van de

basisprincipes in gang te zetten voor het Congres van de Verenigde Naties. In de uiteindelijke aanbevelingen werd voorgesteld dat:

“Gezien de jarenlange praktijk en onderzoek lijken er voldoende elementen om te stellen dat herstelrecht ook gepast is in zware misdrijven.”

Het huidige document dat werd goedgekeurd gaf toch wel een gevoel van “mission accomplished”.

Persoonlijk is de deelname aan dit soort vergaderingen toch wel bijzonder. Het is een bevestiging dat de kleine praktijk in Vlaanderen - want ook bij ons werken we toch nog steeds in de marge van justitie - toch van uitzonderlijk grote kwaliteit is,

en een stimulans om volop op deze leest door te gaan!

Bemiddeling in burenconflicten

Bemiddelingsdienst LIMBURG - Moderator

De bemiddelingsdienst Limburg zette gedurende een jaar een project op in kader van bemiddeling in burenconflicten.

Aanleiding hier toe was een vraag van de sectieverantwoordelijke van sectie LOKA (Lokale Korte Afhandeling) van het parket van Limburg. De vraag had betrekking op lang aanslepende burenconflicten, waarin de (vaak wederzijdse) klachten blijven volgen en de ruzie steeds verder op de spits wordt gedreven. Zou ons aanbod van bemiddeling in deze dossiers van betekenis kunnen zijn?

We zagen hier in een opportuniteit om aan de slag te gaan met tandembemiddeling, waarbij beide partijen uitgenodigd worden om samen aan tafel te gaan zitten en er met twee bemiddelaars wordt gewerkt. Het project startte in de zomer van 2016 en liep nog door de eerste maanden van 2017. Over deze periode heen werden een kleine 60 dossiers aangemeld voor burenbemiddeling. Het gaat steeds om dossiers die strafrechtelijk worden geseponeerd.

We delen enkele van onze bevindingen:

In 45% van de dossiers reageerden beide partijen. Toch kwam het maar in 15% tot een effectieve bemiddeling.

De werkwijze (tandembemiddeling) bleek erg arbeidsintensief te zijn: twee bemiddelaars, de voorbereidende gesprekken, het beleggen van een datum en gespreksruimte die kan voor meerdere agenda's, de tandembemiddeling zelf die meerdere uren in beslag neemt.

Het ging steeds om lang aanslepende conflicten met een voorgeschiedenis van burenbemiddeling bij de politie, verzoeningspogingen bij de vrederechter of dagvaardingen voor het vrederecht. Ook de wijkagent is vaak actief geweest en heeft pogingen gedaan om te

bemiddelen. In deze dossiers is er zo een sterke polarisatie dat men enkel verwacht dat de andere inspanningen doet tot verandering en de bemiddelingscapaciteiten afwezig zijn.

In meerdere dossiers werd duidelijk dat omwille van persoonlijkheidsproblematieken van partijen deze dossiers zich niet lenen tot bemiddeling. Hier geldt een multi-problem situatie waar bemiddeling niet de juiste oplossing is, maar eerder hulpverlening en/of behandeling.

Partijen laten zich adviseren door een raadsman die

meermaals aangeeft te kiezen voor een gerechtelijke procedure, eerder dan bemiddeling.

De contacten met de wijkagent bleken een meerwaarde te zijn. De wijkagent is zeer goed op de hoogte van de situatie, heeft vaak zelf meerdere interventies en bemiddelingspogingen gedaan. Zij gaven aan toch enig positief effect te merken in de conflicten na contacten van de bemiddeldingsdienst, ook al hadden deze niet geleid tot een bemiddeling.

Na evaluatie met het parket en bespreking op de stuurgroep kwamen we tot deze afspraken:

Magistraten selecteren dossiers beter op geschiktheid (personen met psychische problemen uitsluiten)

Bemiddelaars doen een striktere toetsing bij partijen, waarbij de optie is om het dossier niet op te nemen als (1) partijen geen verantwoordelijkheid willen/kunnen opnemen voor hun eigen aandeel, (2) er al eerder bemiddelingspogingen zijn geweest, (3) partijen kiezen om op verschillende paarden te wedden door gelijktijdig te

kieszen voor andere wegen/procedures.

Methodiek beperkt zich niet tot tandembemiddeling, andere vormen van bemiddeling (Peace Making Circle of directe bemiddeling) kunnen ook worden overwogen, maar partijen moeten wel steeds bereid zijn tot ontmoeting.

De bemiddelaar contacteert de wijkpolitie.

INTERVIEW *Bemiddeling in bedrijfscontext*

“Zowel emotioneel als praktisch heeft de bemiddeling ‘rust’ gebracht.”

Nancy VAN EYNDE - Moderator

Beste,

U was slachtoffer van ernstige en langdurige oplichting door een medewerker die een tiental jaren dienst deed in uw bedrijf, een middelgrote onderneming van ongeveer 180 medewerkers. Als leidinggevende en vertegenwoordiger van uw bedrijf bent u ingegaan op de mogelijkheid van een slachtoffer – dader bemiddeling. U heeft samen met uw partner/medewerker heel het bemiddelingsproces doorlopen. Dat betekent dat na een periode van uitwisselingen van boodschappen en vragen door de bemiddelaar, jullie samen met de dader en zijn partner rond de tafel hebben gezeten en een overeenkomst hebben uitgewerkt die aan het

gerechtelijk dossier is gevoegd. Vermits we tot op heden nog niet vaak bemiddeld hebben met bedrijven zijn we benieuwd naar uw ervaring en beleving van deze aanpak na een misdrijf.

Kende u ‘slachtoffer-dader bemiddeling’ al toen u met ons in contact kwam?

Nee, nooit eerder van gehoord. De brief met info over bemiddeling was de eerste keer dat we ermee in aanraking kwamen.

De dader kenden we maar al te goed, hij was voor bijna 15 jaar onze medewerker.

Wat was uw spontane reactie (gedachten, gevoelens, ..) toen u info over onze werking/werkwijze kreeg? Heb je erover verteld tegen

professionals, privé? Hoe reageerde uw omgeving?

Eerste gevoelens waren onwennig. Via onze raadsman kregen we eerder terughoudende feedback.

Maar gezien de “klassieke” weg van justitie helemaal weinig ruimte laat voor gevoelens, wensten we te luisteren naar de werkwijze van Moderator dus maakten we een afspraak voor een kennismakingsgesprek.

Heeft u getwijfeld om op het aanbod in te gaan? Zo ja, wat deed u twijfelen?

Ja. Tijdens en na het eerste gesprek waren we emotioneel verward: we hadden niet verwacht dat wat er gebeurd was, nog steeds zo’n sterk effect op ons had.

De vraag was nu: gaan we dit blijven voelen, gaat dit verergeren of is dit juist een positief signaal waardoor we als ex-collega's pas echt begonnen zijn met de verwerking?

Wat heeft u gemotiveerd/welke argumenten had u om te kiezen voor bemiddeling?

Nadat we met de bemiddelaar van Moderator het eerste gesprek gevoerd hebben, hebben we de betrokken medewerkers hiervan op de hoogte gebracht. We voelden aan dat iedereen deze bemiddeling een kans wou geven. Het was onmiddellijk duidelijk dat ook zij met een stuk onverwerkte emoties zaten n.a.v. de vergrijpen van onze ex-werknemer/collega. Daar wilden we iets concreet mee doen.

Wat verwachtte u van de bemiddeling bij de opstart ervan?

Ik verwachtte antwoorden op vragen, in de hoop te kunnen vatten dat dit is kunnen gebeuren. Ten slotte verwachtte ik ook duidelijke taal over een oplossing en die is ook uit de bus gekomen. Dus het is gegaan zoals ik verwachtte.

Er werd van bij het begin heel duidelijke gecommuniceerd over het mogelijke verloop en uiteindelijk is het ook zo verlopen.

Wat heeft de uitwisseling van vragen en antwoorden en de ontmoeting met de andere partij bij u teweeggebracht? Heeft het iets veranderd in uw kijk (op het leven, op justitie, op daders/slachtoffers, op uzelf)? In uw gevoel?

We hadden na de verschillende contacten (Moderator, onze collega's, de dader en zijn vriendin) een mildere kijk op de dader. Voor ons werd dankzij dit proces steeds duidelijker dat alleen door te praten en een constructief terugbetalingsplan we een WIN/WIN-situatie

konden krijgen. Dus zowel emotioneel als praktisch heeft de bemiddeling "rust" gebracht. Dat heeft ook een positief effect bij de andere werknemers in ons bedrijf. Zij weten dat zij ook de mogelijkheid hebben om zelf actief een rol te spelen in de bemiddeling.

Hoe heeft Justitie op het bemiddelingsproces/-resultaat gereageerd? Hoe zou u willen dat justitie omgaat met de overeenkomst?

Hoe justitie op het bemiddelingsproces en het resultaat van de bemiddeling heeft gereageerd, weten we niet.

Maar het lijkt ons evident dat zij op een positieve wijze rekening houdt met de bemiddelingsovereenkomst.

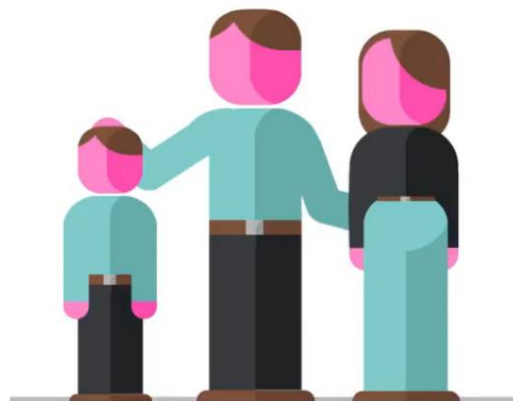
Zou u bemiddeling aan andere mensen/bedrijven aanraden? Waarom wel/niet?

Ja, gezien voorgaande antwoorden duidelijk bewijzen dat het ook voor de slachtoffers positief is, in dit geval al de betrokken medewerkers van onze firma.

Heeft u ideeën of tips naar de toekomst voor de bemiddelaars van Moderator vzw?

Geen bijkomende ideeën.

Wel een welgemeende "dank u en doe zo voort"!

MUSIC FOR LIFE

Moderator en gedetineerden PI Wortel slagen handen in elkaar: 'Iedereen zorgt voor iedereen for life'

Sabine COCQUYT – Overhoop vzw

Sinterklaas, de kerstman, ... euh neen Music for Life deed eind 2017 een aardige duit in het zakje van onze VZW Over-Hoop, lotgenotenvereniging voor families met jonge verkeersslachtoffers. We waren blij verrast te horen dat Moderator en de gedetineerden van het PI in Wortel de handen in elkaar sloegen om in het kader van "Iedereen-zorgt-voor-iedereen-for-life" Over-Hoop als goed doel te steunen. "De handen in elkaar" dat mag je hier letterlijk nemen, want de leerling – bakkers van Wortel maakten heerlijke koekjes en truffels en die werden dan verkocht door Moderator.

Het resultaat overtrof onze verwachtingen. De lekkernijen waren écht lekker. Het financieel resultaat was een voltreffer. Maar wat ons misschien het meest raakte, was het feit dat twee kwetsbare groepen, hoofdzakelijk jongeren, elkaar hier vonden. Beide groepen, zowel de gedetineerden als de jonge verkeersslachtoffers van Over-Hoop zijn op zoek naar, hunkeren naar reïntegratie in de maatschappij. Ze ontmoeten elkaar in hun kwetsbaarheid. Geraakt door wat in mensenlevens, door allerlei omstandigheden, fout kan gaan. Heel fijn dat Moderator hier de verbindende factor wilde zijn.

In het komende werkjaar worden binnen Over-Hoop vzw

diverse activiteiten opgezet voor en met jonge verkeersslachtoffers. Een dansinitiatie, een sportieve outdooractiviteit, samen naar de film... Lotgenoten ontmoeten dan lotgenoten. Jongeren, die door hun beperkingen vaak erg geïsoleerd raken, komen zo weer uit hun schelp. Weer plezier maken, leuke dingen doen, ondanks alles. En daarbij kregen ze van de gedetineerden van het PI Wortel en van Moderator een welkom duwtje in de rug.

Bedankt!

PROJECT - INNOVATIE – LOKALE SAMENWERKING - METHODIEK

Achter De Spiegel

Bemiddelingsdienst WEST-VLAANDEREN - Moderator

Els GEVAERT – CAW Zuid-West-Vlaanderen

Van idee naar realiteit

Het idee voor het project 'Achter de Spiegel' kwam tot stand in het najaar van 2016 naar aanleiding van een samenloop van vaststellingen en toevallige opportuniteiten. We ontvingen signalen van de directie van de gevangenis van Leper dat zij vragende partij was voor meer herstelgerichte initiatieven binnen de muren. Ook een aantal samenwerkingspartners deelden de nood aan lokale herstelgerichte praktijken. Bovendien wordt Moderator vzw in haar praktijk dagelijks geconfronteerd met een doelgroep die enerzijds bemiddeling wenst, maar waar niet aan die nood kan voldaan worden doordat hun rechtstreekse dader of slachtoffer hier niet toe bereid is. Anderzijds vinden betrokkenen het soms niet wenselijk om met hun eigen slachtoffer of dader in contact te treden, maar zijn ze wel nieuwsgierig naar de andere kant van het conflict.¹ Geïnspireerd door buitenlandse initiatieven, zoals Sycamore Tree Project & Building Bridges, die op een conferentie van het Europees Forum voor Herstelrecht² werden voorgesteld, concretiseerde zich het idee om in West-Vlaanderen een pilootproject op te starten om slachtoffers en daders, die

niet bij hetzelfde misdrijf betrokken zijn, via gespreksgroepen met elkaar in contact te brengen en hen samen een traject richting herstel te laten afleggen. Met dank aan de provincie West-Vlaanderen kregen we in 2017 gedurende 10 maanden de (budgettaire) ruimte om hierrond aan de slag te gaan. Het project 'Achter de Spiegel' werd hiermee een realiteit.

Opzet

Met 'Achter de Spiegel' willen we slachtoffers en daders de andere kant van het verhaal laten zien en hen de kans geven inzicht te krijgen in wat het betekent om slachtoffer of dader te zijn. Zo willen we m.a.w. deelnemers een spiegel voorhouden en hopen we dat zij zichzelf kunnen herkennen in het verhaal van de andere. Door aandacht te schenken aan de mens achter de term "slachtoffer" en "dader", streven we er tegelijkertijd naar aan te tonen dat het beeld dat ze denken te zien (van zichzelf, maar ook van de andere) niet noodzakelijk overeenstemt met hetgeen erachter ligt (vandaar ook de naam "Achter de Spiegel"³).

Onze doelgroep bestond uit daders en slachtoffers van misdrijven uit niet-gerelateerde misdrijven. We vonden het ook belangrijk om de gespreksgroep toegankelijk te maken voor gedetineerden, aangezien zij tijdens hun detentie niet vaak de kans krijgen om in gesprek te gaan met mensen buiten de gevangeniscontext. Om deze reden zijn we van bij aanvang van het project het overleg aangegaan met de directie en de hulp- en dienstverlening van de gevangenis van Leper. Via hen werd de informatie over het project verspreid aan de gedetineerden (via flyers, informatiebrieven, aankondiging op het infokanaal en persoonlijke gesprekken). Met de hulp van de medewerkers in de gevangenis op korte tijd veel geïnteresseerde gedetineerden. In de loop van het project bleken slachtoffers een moeilijk te bereiken doelgroep te zijn. Er werden talrijke inspanningen geleverd om ook hen te informeren over het project.

Een gezamenlijk project

Moderator vzw realiseerde 'Achter de Spiegel' niet alleen. Met lokale samenwerkingspartners in West-Vlaanderen gingen we het overleg aan en zochten we naar expertise in het begeleiden van groeps gesprekken. We gingen

¹ In de loop van het project merkten we bovendien dat 'Achter de Spiegel' ook als aanvulling op een reeds doorlopen bemiddeling een meerwaarde kan hebben.

² European Forum for Restorative Justice (EFRJ); voor meer informatie, zie: www.efrj.com

³ Naar analogie van het verhaal "Through the looking glass" van Lewis Carroll.

aan de slag met BAAB- De Patio vzw, CAW (slachtofferhulp, justitieel welzijnswerk, slachtoffer in beeld), CGG Prisma vzw (Fides), Gevangenis leper (directie, PSD, aalmoezeniers), HCA-dienst COHEsie, HCA-dienst DIVAM, Ligand, Rondpunt, Thuisfront, Tralies uit de weg, Vlaamse Gemeenschap (beleidsmedewerker gevangenis, slachtofferonthaal parket).

Deze samenwerking verliep over verschillende vlakken: zo werd er mee nagedacht over hoe deelnemers geselecteerd konden worden, welke methodiek gebruikt kon worden om de verschillende sessies vorm te geven, welke nazorg aan deelnemers kon gegeven worden, etc. Maar ook in de concrete uitwerking van het project konden we beroep doen op onze samenwerkingspartners. Informatie over het project werd verspreid aan hun cliënten en de begeleiding van de gespreksgroep verliep in duo: één bemiddelaar van Moderator samen met een hulpverlener vanuit het CAW (nl. Els Gevaert). We merkten dat deze samenwerking ook voor haar een meerwaarde was:

"Ik neem mee het meer aan te durven om slachtoffers en daders, daar waar mogelijk, meer voeling te laten krijgen met elkaar door zelfs eventueel met elkaar in dialoog te gaan. Hulpverleners willen absoluut vermijden dat een slachtoffer iets onderneemt waardoor het verwerkingsproces bemoeilijkt wordt en zullen daarbij sterk de neiging voelen om contact tussen dader en slachtoffer eerder af te houden. Terwijl dat dit niet steeds in alle gevallen een nadelig effect hoeft te zijn. Weloverwogen, goed besproken, en onder begeleiding kan dit helpend zijn in het verwerkingsproces."

Vanuit Moderator vonden we het interessant om te rekenen op expertise van partners die vanuit een andere invalshoek met slachtoffers en daders werken. Zeker het werken met groepen was iets waar wij geen ervaring mee hadden. Door de begeleiding van de groepen vanuit verschillende achtergronden, konden we op die manier gemakkelijker inspelen op de noden van de deelnemers.

Dit gevoel werd ook duidelijk gedeeld door Els Gevaert:

"Ik vond het een verrijkende ervaring omdat we in hulpverlening vaak met één perspectief werken, waarbij een ander perspectief soms te weinig concreet invloed kan hebben. Soms is stilstaan bij het perspectief van de ander, indien al mogelijk, te veel een cognitief gebeuren en te weinig doorvoeld. Dat is anders in deze soort groep. Het laat minder kans aan daders om te minimaliseren, om zich afstandelijk te verhouden t.a.v. een slachtoffer. Het geeft slachtoffers ook de kans om de mens in de dader te zien en niet enkel het monster van de feiten. Het brengt het misdrijf en de impact in een verhalend proces, in een verwerkend proces. Het trauma wordt in het woord gebracht en gedeeld, dit biedt helende kansen."

De eerste gespreksgroep

Het inzicht in de "andere partij", zoals Els hierboven omschrijft, was ook het uiteindelijke doel van deze gespreksgroepen. We willen als afsluiting kort nog even stilstaan bij de bevindingen van de deelnemers zelf. We zijn er immers in geslaagd om niet enkel een methodiek uit te werken, maar ook om effectief een gespreksgroep te organiseren tussen daders en slachtoffers uit niet-gerelateerde feiten. De deelnemers (3 daders en 3 slachtoffers) hebben elkaar 5 keer ontmoet (1 sessie van 2 uur per week), waarbij elke sessie een thema behandelde: introductie en kennismaking, slachtoffer- en daderschap, emoties, verantwoordelijkheid en herstel. Elk van deze thema's waren gelinkt aan slachtoffers en daders, maar de deelnemers werden tijdens deze sessies aangesproken op hun ervaringen als mens hiermee. Op deze manier probeerden we de opdeling en labels van slachtoffer en dader te doorbreken.

De eerste ervaringen van deze gespreksgroep hielpen ons ook om de methodiek nog verder te verfijnen. Maar belangrijker, de bevindingen van de partijen gaven ons een inzicht in welke mate onze methodiek effectief tegemoetkwam aan de

voorgestelde doelstellingen.
Een greep uit deze bevindingen:

- De eerlijkheid en de openheid van de deelnemers blijft me verbazen. Het is in zekere zin aangrijpend om mee te maken.
- Ik had zelf niet gedacht dat ik zoveel ging vertellen, maar door de sfeer in de groep lukte dat wel.
- Ik heb iets kunnen zeggen dat ik kwijt wou, een manier om iets van mij af te zetten.
- Er is zoveel vertrouwen en onderling respect. We kunnen vrij onze mening geven als we het met iets niet eens zijn. Je hoeft totaal niet bang te zijn om vrijuit te zeggen wat je van iets vindt.
- Het heeft me geraakt dat mensen mij nog kunnen vertrouwen, zelfs nu ze weten wat ik gedaan heb.
- Ik kan weer verder met mijn leven.
- Door mijn deelname kan ik mijn schuld een plaats geven. De mensen in de groep toonden dat ze meer in me zagen dan alleen maar een dader. Dat ik ook een mens ben.
- Voor ik deze groep startte was iedereen die in de gevangenis zat slecht. Door met daders van andere misdrijven te kunnen spreken, ben ik daar anders over gaan denken. Daders zijn mensen. Niet dat dat de feiten goedpraat,

maar het verhaal is niet altijd zwart-wit.

- Ik moet er voor mezelf mee leren omgaan wat er gebeurd is. Dit project heeft daarbij geholpen, maar toch heb ik nog een lange weg te gaan.
- Wat ons overkomen is, is sowieso zinloos. Maar in deze groep hebben we wel iets zinvol kunnen creëren.
- Dit was meer dan therapie, dit ging om mensen leren kennen.
- Ik vond het nuttige aan de groep dat je meer begint na te denken over wat je gedaan hebt. Door in de groep te zitten, heb ik zicht gekregen op wat mij zover heeft gebracht. Maar ik heb de puzzel nog steeds niet volledig kunnen leggen.
- Ik voel me een stuk sterker sinds de groep, dat doet echt deugd. Ik kon me optrekken aan de andere mensen.
- Door mijn deelname aan de sessies is mijn spijt niet kleiner geworden, maar kan ik mijn schuldgevoel wel een plaats geven.
- Het project heeft zelfs de drempel verlaagd om ooit terug in contact te komen met mijn dader.

En nu?

Als resultaat van het pilootproject werd een draaiboek samengesteld, waarin zowel het voortraject van de groepsgesprekken, vijf uitgewerkte bijeenkomsten als

de nazorg voor deelnemers beschreven staat. We wensen te benadrukken dat dit draaiboek een leidraad is en geen strikt script. Elke groep van daders en slachtoffers zal immers steeds een andere dynamiek teweeg brengen, waardoor de methodiek flexibel kan toegepast worden, rekening houdend met de specifieke noden van de individuele deelnemers.

Daarnaast denken we dat deze methodiek ook toepasbaar is voor een ruimere doelgroep dan daders en slachtoffers; ook bij betrokkenen van een verkeersongeval zien we bijvoorbeeld mogelijkheden. In 2018 gaan dan ook aan de slag om een nieuwe gespreksgroep rond het thema verkeer te organiseren.

Ten slotte merken we ook enthousiasme bij een aantal van onze samenwerkingspartners om met Achter de Spiegel verder aan de slag te gaan – als vormingsmethodiek, als inspiratiebron, ... We hopen dat door zowel zelf te blijven experimenteren met deze gespreksgroepen en door het overleg met partners hieromtrent blijvend aan te gaan, Achter de Spiegel een vervolg kan krijgen op verschillende terreinen! Van harte dank aan alle samenwerkingspartners, en aan Els Gevaert in het bijzonder, voor de uiterst fijne samenwerking!

GEVANGENIS

Moderator in Oost-Vlaamse gevangenissen: cijfergegevens

Bemiddelingsdienst OOST-VLAANDEREN

	Aanvragen	Daders	Eff. bemiddelingsdossiers	Eff. bemiddelingsdossiers met gezamenlijk gesprek	Herstelfonds
Beveren <i>Periode 2014-2017</i>	38 116	39 122	24 81	2 12	18 33
Dendermonde <i>Periode 2014-2017</i>	10 56	11 63	8 41	2 3	2 6
Gent <i>Periode 2014-2017</i>	16 61	16 61	12 64	2 8	6 11
Oudenaarde <i>Periode 2014-2017</i>	18 75	18 76	16 70	3 11	6 40

De bemiddelingsdienst van Oost-Vlaanderen heeft sinds lange tijd voet aan wal in de Oost-Vlaamse gevangenissen Gent, Oudenaarde, Dendermonde en Beveren. In 2017 hadden de bemiddelaars contact met 84 gedetineerden (beklaagden en veroordeelden) waaruit 82 aanvragen voor een bemiddeling voortvloeiden. Daarvan werden 60 dossiers een effectief bemiddelingsdossier met 9 gezamenlijke gesprekken.

32 aanvragen betroffen de mogelijkheid van Herstelfonds.

In de tabel lees je de cijfergegevens van afgelopen 3 jaar, nl. sinds de opstart van gevangenis Beveren. Opvallend daarbij is het hoge aantal dossiers in gevangenissen Beveren en Oudenaarde, wat te verklaren valt door de populatie van de gevangenis, vnl. veroordeelden waardoor bemiddeling in de fase van de

strafuitvoering kan opstarten. We kunnen telkens rekenen op een fijne samenwerking met de lokale directie en hulp- en dienstverlening. Wordt ook in 2018 vervolgd!

PROJECT / SAMENWERKING

Leuven: Op weg naar een Restorative City?

An MARCHAL

In de schoot van het Leuven Instituut voor Criminologie werk ik nog tot einde oktober aan een Actie-Onderzoek onder de naam 'Leuven Restorative City'. Ik stel dit project graag even voor en plaats er enkele reflecties vanuit mijn (eerste) ervaringen bij.

In het kort gezegd is een Restorative City een stad waarin lokale organisaties en instituties zich engageren om op herstelgerichte, eerder dan op louter punitieve wijze met conflicten en spanningen om te gaan. Burgers worden ondersteund en krijgen instrumenten aangereikt waarmee ze maximaal zelf hun eigen problemen, spanningen en conflicten kunnen aanpakken. Het gaat hierbij niet enkel over het reageren op (geëscaleerde) conflicten, maar ook over het (preventief) aanleren van attitudes en vaardigheden om met elkaar over moeilijke thema's in dialoog te treden (versterken van individueel kapitaal). Best worden deze gestimuleerd en ontwikkeld dicht bij de natuurlijke omgeving van burgers, in verschillende levensdomeinen zoals het gezin, de school, de werkplaats, de sportclub .... De stedelijke context met haar rijkdom aan lokale organisaties en diensten op al deze terreinen vormt een mooi oefenterrein. Herstelgerichte, participatieve, gemeenschapsgerichte vormen van recht-doen leiden tot duurzame manieren om vanuit een breuk (met zichzelf, met de andere, met de samenleving) opnieuw in verbinding te treden en connectie te maken. Op deze

wijze wordt tegelijk geïnvesteerd in een sterker sociaal weefsel (versterken van sociaal kapitaal) en wordt tegengewicht geboden aan individualiserende en polariserende tendensen in de samenleving. Er zijn intussen tal van ervaringen rond dit concept in het buitenland opgebouwd (bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk: Hull, Leeds ...), maar wij moeten in Leuven ons eigen verhaal schrijven.

Een van de uitgangspunten bij dit project is de (algemene) vaststelling dat herstelrecht praktijken in praktijk en onderzoek hun nut hebben bewezen, maar desondanks nog niet ten volle worden benut. Niet alleen binnen justitiële sector overigens. Bemiddelingsgerichte initiatieven bieden ook binnen bijvoorbeeld scholen, buurtwerk of sportverenigingen nog ruimschoots ontwikkelingsruimte. En precies hierin schuilt de meerwaarde van dit project: door sector overstijgend krachten te bundelen, door elkaar beter te leren kennen, door een gezamenlijk engagement op te nemen, door de dialoog tussen en vanuit verschillende perspectieven te stimuleren, groeit een maatschappelijk draagvlak en kunnen we iets in beweging brengen.

Wij gaan in dit project op zoek naar nieuwe vormen van samenwerking waarmee we de herstelgerichte initiatieven in Leuven willen versterken en

ondersteunen. We zetten in op drie doelen.

- Beter informeren en sensibiliseren van het brede publiek: bijvoorbeeld werd een rijk cultureel en vormingsprogramma aangeboden in de internationale Restorative Justice Week van november 2017.

- Verhogen van toegankelijkheid van het bestaande bemiddelingsaanbod: we zoeken naar manier op dit aanbod op aantrekkelijke wijze dicht bij Leuvense burgers te brengen.

- Ontwikkelen van innovatieve proeftuinen: we stimuleren en ontwikkelen (nieuwe) methoden om veranderingsgericht aan de slag te gaan, in specifieke (conflicteuze) settings, waar mensen bereid zijn om te leren. We denken in de eerste plaats aan scholen, buurten, sportverenigingen, arbeidsorganisaties ...

Leuven beschikt over een sterk aanbod op vlak van onderwijs, onderzoek én praktijk met betrekking tot herstelgerichte vormen van conflicthantering. Ook binnen Leuvense scholen, buurtwerk, stedelijke diensten, arbeidsorganisaties ... worden vormen van bemiddelingsgericht werken ingezet. Het 'herstelgerichte' paradigma op zich is dan misschien niet nieuw, zeker is er marge en interesse om deze op grotere schaal in praktijk te brengen. Lokale actoren geven aan hierin ondersteuning te kunnen

gebruiken (bv. in de vorm van vorming, intervisie, inspiratie ...). Hier kunnen we nog sterker aanwezige onderzoeks- en onderwijsexpertise ten dienste stellen van deze praktijken. Tegelijk geven de lokale partners aan om niet nodeloos nieuwe structuren te creëren. Veeleer moeten we zoeken naar aanknopingspunten binnen bestaande trajecten, naar manieren om te versterken wat reeds goed loopt.

Nog van voor mijn aanstelling was een stuurgroep actief waarin volgende partners deel nemen: KU Leuven (LINC), EFRJ, stad Leuven (Dienst Preventie, Dienst Gelijke Kansen en YOUtopia), CAW Oost-Brabant, De Rode Antraciet, Moderator vzw, ALBA vzw, Arktos vzw, Vormingplus vzw, Vlerick Business School, Eigen Kracht Conferentie vzw en UNIA. Deze stuurgroep vormt de ruggengraat in dit project, en komt maandelijks samen. Niet alleen onderschrijven de partners ten volle de herstelgerichte visie en dragen zij deze uit, zij voeden ook inhoudelijk sterk de discussies die zich aandienen. Samen met deze stuurgroep zetten we stap voor stap, mede op basis van wat zich vanuit de Leuvense praktijk aandient, onze koers verder uit. Deze stuurgroep

engageert zich eveneens in de uitvoering van concrete acties.

Veel tijd en energie kruipt in het voorstellen van ons project en onze visie bij de Leuvense diensten en organisaties. Het vergt tijd om lokale actoren te leren kennen, om vertrouwen te winnen, om concrete aanknopingspunten te vinden, om een Leuvense netwerk op te bouwen. Stap voor stap lukt dit wel, met concrete acties tot gevolg. Zo bijvoorbeeld starten we einde april met een 'proeftuin' of Leerwerkgroep voor leidinggevende binnen arbeidsorganisaties rond de vraag 'Hoe kunnen we werken aan een meer relationeel en herstelgericht klimaat op de werkvloer, welke zijn randvoorwaarden en succesfactoren?'. Naar de Leuvense scholen toe is onze stagiaire momenteel een bevraging aan het doen om te peilen naar de effectieve inzet van herstelgerichte methoden/cultuur in de secundaire scholen. Mede op basis van deze resultaten beslissen we in samenwerking met de dienst Onderwijs van de stad welke acties we in het kader van dit project verder zullen ontwikkelen. Zo worden kleine zaadjes worden geplant, die op termijn hopelijk zullen uitgroeien tot kleurrijke bloemen. Maar ook andere thema's dienen zich aan.

Heel de thematiek van Racisme en discriminatie vormt een belangrijk werkterrein binnen stad Leuven aangezien de stad op 21 maart toetreedt tot het ECCAR label. Vanuit ons project engageren we ons om mee vorm te geven aan de ontwikkeling van visie en beleid in het omgaan met meldingen en klachten van racisme en discriminatie. Hiervoor werken we nauw samen met UNIA en de stad.

Deze voorbeelden tonen aan dat er 'beweging' mogelijk is, dat er wel degelijk interesse en draagvlak is bij vele Leuvense spelers op het terrein om mee te werken aan een Restorative City.

Je hebt wel een 'trekker' nodig, iemand die de praktijken kan verbinden, stimuleren en ondersteunen. Hoe klein de stappen ook zijn die we met de b

eperkte middelen in dit project kunnen zetten, ze zijn zeker betekenisvol, en kunnen hopelijk een basis leggen om de volgende jaren verder op te bouwen.

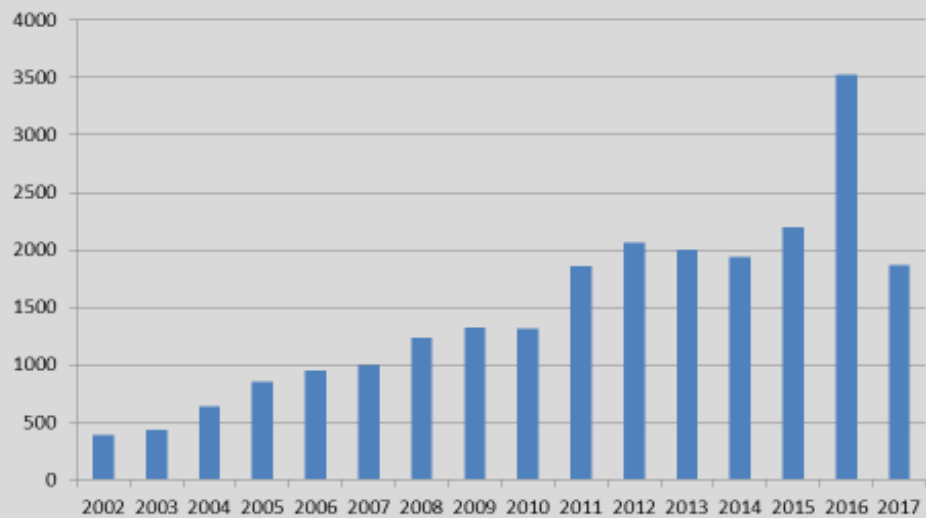
We organiseren in het najaar een Inspiratiedag. Naast een forum voor Good Practices en thematische ronde tafels op basis van de trajecten die we lopen, zullen we ook debat organiseren rond de vraag: "Wat kan het concept van een Restorative City concreet betekenen in Leuven?". We hopen om zo in samenspraak met alle Leuvense actoren en het stadsbestuur verdere stappen te zetten in de richting van een verbindende, herstelgericht of restoratieve stad!

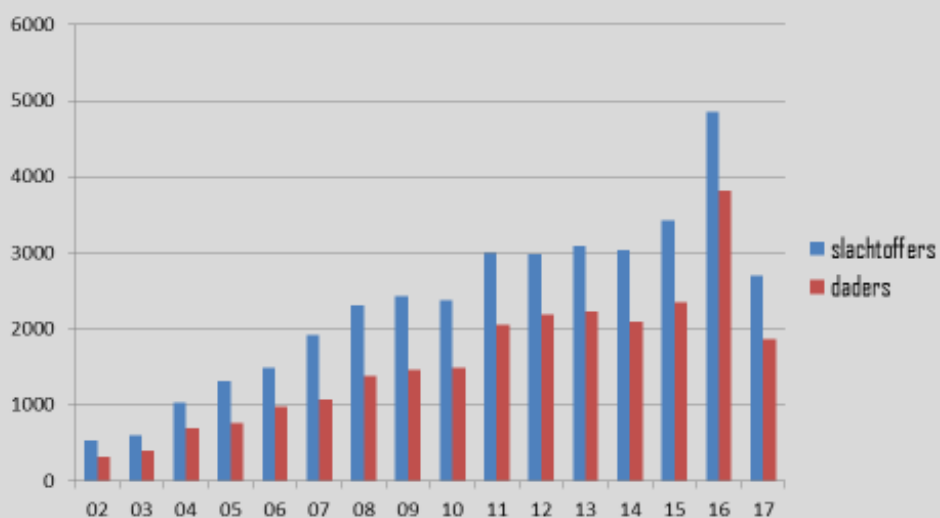
CIJFERS

MODERATOR: evolutie

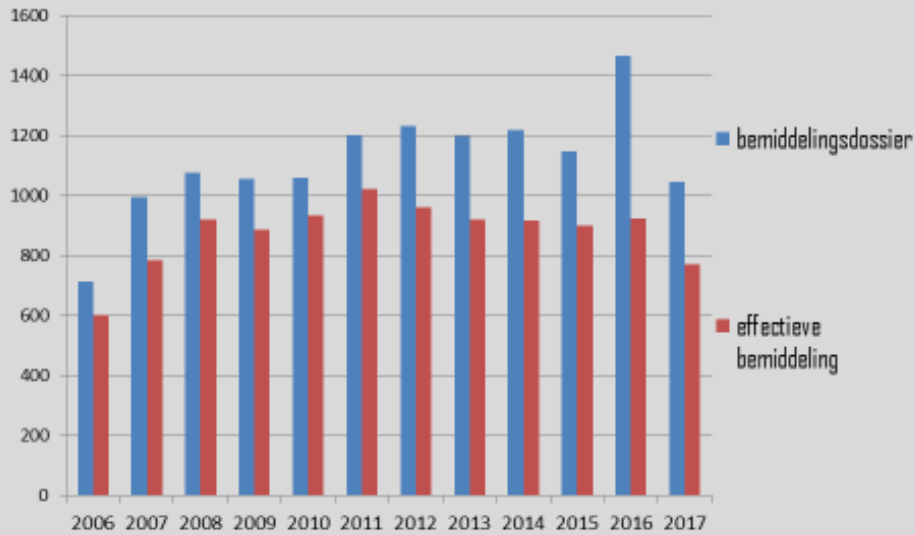
bemiddelingsaanvragen

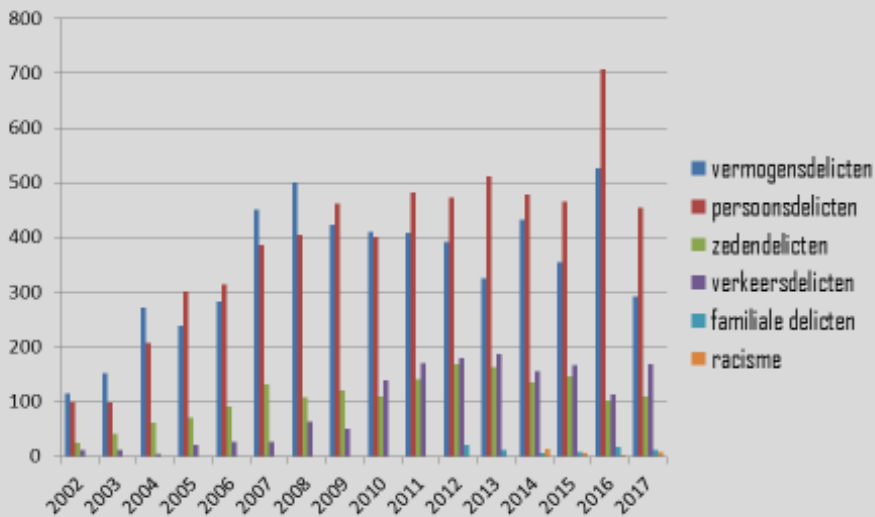
Aantal geïnformeerde partijen

bemiddelingsdossiers

Type feiten in de bemiddelingsdossiers

Meer cijfers: zie website

MODERATOR: 2017

